

Om medvetandet och feministiska perspektiv

Feministiska visioner om framtidsstudier

Kum-Kum Bhavnani, John Foran och Priya Kurian, red.: *Feminist futures. Re-imagining women, culture and development*. London: Zed Books, 2003. (274 s.)

För ihop forskare från religionskunskap, media- och kommunikationsvetenskap, litteraturvetenskap, genusvetenskap, kulturanthropologi och sociologi med några skönlitterära författare och en före detta gerillasoldat, och låt dem sedan skriva några sidor var om sina visioner om framtiden. Verkar det spännande? Eller förvirrande?

Resultatet går att läsa i antologin *Feminist Futures*, som mest kan liknas vid en akademisk variant av solidaritetsrörelsens välkända World Social Forum. Bokens elva kapitel är som att stiga in i lika många temaseminarier, med febril aktivitet på många platser och nivåer samtidigt. I ett hörn står någon som argumenterar för att de globala handlingsplanerna för fattigdomsbekämpning måste sätta kvinnor som grupp i centrum. En annan för ett övertygande resonemang om att samma handlingsplaner måste upphöra med att reproducera tredje världens kvinnor som en enhetlig kategori, samtidigt som en tredje författare kritiskt plockar isär de rasistiska undertoner som begreppet "tredje världen" är byggt på.

Hur sammanfatta denna kavalkad av teori, politik, revolutionsromantik,

kritiska insikter och akademiska positioneringar? Redaktörerna själva hävdar att boken uppmärksammar kvinnors situation i tredje världen, och att den bygger en plattform för en ny typ av forskning och politik där kvinnor är i centrum och där kultur, politisk ekonomi, sociala rörelser och kritiska praktiker lyfts fram. Texterna är grupperade i teman kring sexualitet, miljö/teknik/vetenskap och kulturell representation. I pauserna mellan dessa teman finns ett antal framtidsvisioner (det är här gerillasoldaten kommer in), till synes i ett försök att visa att "en annan värld är möjlig".

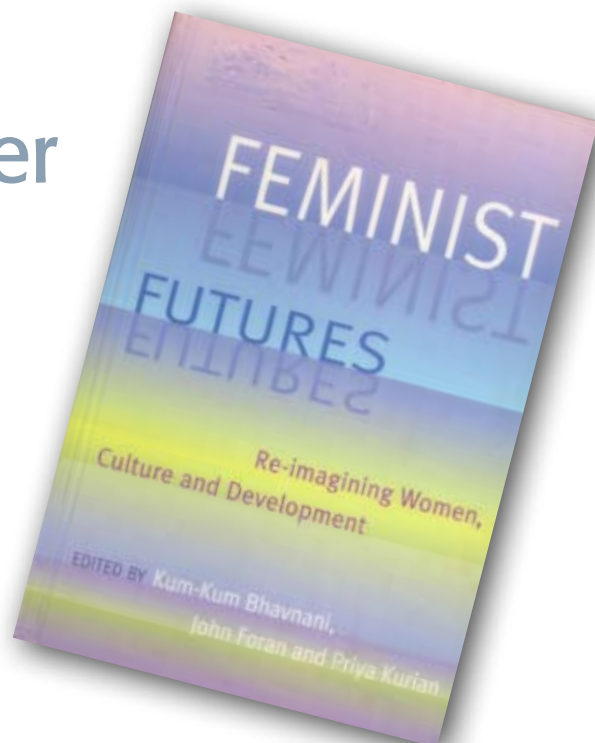
Varför allt detta i en enda bok? Lyckades redaktörerna inte välja ett spår och hålla sig till det? Nja, kanske är förklaringen

i stället att antologier med den sällsynta kombinationen feminism och framtid hittills getts för lite utrymme inom forskningsområdet framtidsstudier. Faktum är att framtidsstudier i alltför hög grad handlat om allt som *inte* finns i *Feminist Futures*.

Vad boken försöker göra är helt enkelt att erövra lite utrymme som andra perspektiv hittills lagt beslag på. Ambitionen är att byta ut den singelvision som länge präglat framtidsstudierna mot multivisioner och låta dem som hittills trängts ut i periferin äntligen greppa pennan.

Resultatet? En svårsläslig, förvirrande men ändå inspirerande bok. Det blir ungefär samma känsla som när man lämnar ett World Social Forum.

Livia Johannesson



En extraordinär begåvning

Daniel Tammet: Embracing the wide sky. A tour across the horizons of the mind. New York: Free Press, 2009. (292 s.)

Daniel Tammet är lingvist och har dessutom diagnosen Aspergers syndrom och autistisk savant (autist med extraordinära kognitiva förmågor).

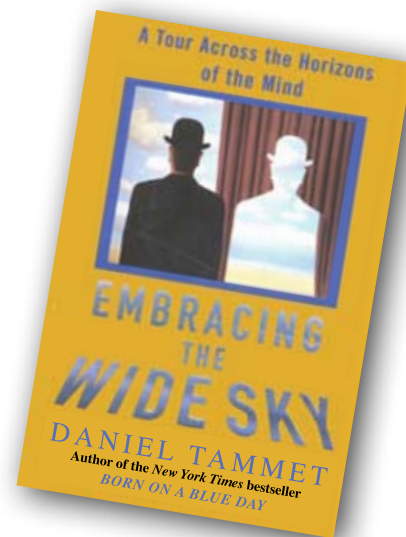
Han har extremt höga poäng i intelligestester och skriver om perception, inlärning, intelligens, minne och kreativitet på ett lätt och elegant sätt. Dessutom förmår han knyta ihop forskningsrön från psykologi, lingvistik, teknologi och hjärnforskning till en helhet. För några år sedan skrev han självbiografen *Born on a blue day* som är översatt till 18 språk (*Född en blå dag* finns även på svenska). I dag har han hunnit bli trettio år.

I *Embracing the wide sky*, hans nya bok, beskriver Tammet våra mentala färdigheter – med utgångspunkt från sig själv och med hjälp av ny forskning. Bland annat analyserar han grammatiska strukturer gemensamma för olika språk och beskriver principer för språkinlärning, ordassociering och kategorisering. Liknande strukturer finns för siffror; det finns en estetisk dimension som lyser igenom även

hos matematiska system. Tammet kopplar ihop vår språkliga och numeriska begåvning och betonar att båda förutsätter vissa syntaktiska principer.

Dessutom kartlägger han vetenskapliga fördomar mot människor med diagnosen autism som samtidigt har enastående förmåga för ord- och sifferanalys. Bärarna av denna diagnos kategoriseras ofta som rigida och ordagranna varelser med bristande inlärningskapacitet och akuta former av tvångsmässigt beteende, men nya vetenskapliga resultat talar snarast för att det finns specifika former av hög intelligens inom ramen för det autistiska spektrumet.

Utifrån sin egen utomordentliga begåvning förklarar Tammet autistisk kreativitet som en intensifierad förmåga att se kopplingar mellan fenomen som till synes inte har med varandra att göra. Det finns gott om exempel på att liknande anlag möjliggjort stora vetenskapliga upptäckter, men anlagen har också sitt finger med i



spelet hos våra all dagliga mentala handlingar.

Tammets intressanta resa genom olika tankedomäner är samtidigt en uppmaning att bättre ta vara på avancerade vetenskapliga insikter om den dynamiska mentala sfären: i framtiden borde vi undvika skadliga diagnoser som vilar i våldsamma missuppfattningar av komplexa medvetandefenomen. Inom var och en av oss finns ett dolt intellektuellt kapital som kan bidra till det kreativa djup och den mångfald som behövs för att möta framtidens stora utmaningar.

Taada Tomić

Välfärdsstatens finansiering

Per Borg: Den långsiktiga finansieringen. Välfärdspolitikens klimatfråga? Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, 2009:1. (119 s.)

Kjell-Olof Feldt: Mot en ny skattereform. Globaliseringen och den svenska välfärden. Underlagsrapport 27 till Globaliseringsrådet, 2009. (77 s.)

Välfärdsstaten utmanas av såväl befolkningsförändringar som ekonomins globalisering. Det gör det angeläget att diskutera hur våra skatte- och avgiftssystem ska utformas i framtiden. Våren 2009 utkom två nya rapporter på temat, av den tidigare finansministern Kjell-Olof Feldt och av författaren Per Borg.

Rapporterna har olika inriktning. Feldt lägger tonvikt vid hur skatter och avgifter bäst utformas i en värld med allt rörligare skattebaser. Borg uppehåller sig vid den

offentliga servicens framtida kostnadsutveckling, bland annat med hänsyn till vår åldrande befolkning.

Efter en genomgång av våra skatter och skattebasernas rörlighet identifierar Feldt beskattningen av kapital- och realisationsvinster som ett reformområde. Han lyfter fram en holländsk modell för kapitalbeskattning som möjlig förebild. Borg, i sin tur, ser en ökad efterfrågan på allt bättre välfärdsservice. Han förespråkar ökad individuell finansiering av omsorgs-

tjänsterna för äldre för att täcka det ökade kostnadstrycket på offentlig sektor.

Både Feldt och Borg förespråkar dessutom en bred politisk uppgörelse om finansieringen och båda efterlyser parlamentariska utredningar. Borg understryker vikten av att beslutsfattarna enas om en gemensam problembild för att underlätta förändringar av hur den offentliga servicen ska finansieras.

Tillsammans illustrerar rapporterna att diskussionen om välfärdens finansiering inbegriper olika framtidsbilder, olika lösningar på problemen och idéer om hur lösningarna ska nås politiskt. Det borde inspirera till fortsatt diskussion och granskning hos en bredare allmänhet.

Båda rapporterna kan laddas ned från nätet.

Peter Johansson